

Práce ve filosofii

Velkým nedorozuměním je běžné pojetí vztahu mezi filosofováním a prací. Předně odstraňme první, spíše menší nedorozumění, totiž že „práce“ je pochopena jako filosofické téma. O to nám nyní nejde, ale o místo *skutečné* práce ve *skutečném* filosofování. Zajisté, není pochyb o tom, že samo filosofování se bez práce neobejde. Ale co je tou vlastní, tj. filosofickou prací? Jak si ještě někteří pamatujeme, byl to u nás zejména Masaryk, který zdůrazňoval tzv. „práci drobnou“ proti romantickému přeceňování tzv. „činů“. Bohužel to byl sám Masaryk který přispěl k tomu, že ona „práce drobná“ byla chápána jako jakási „práce přípravná“, která ještě nebyla tou vlastní prací, o kterou šlo a jde. Už jen to, jak zdůrazňoval, že práce je to, „co nikdo nechce dělat“, tedy něco, co je „nemilé“; a proti tomu klade Masaryk „prázdnost“, neboť každý chce mít prázdnost, volno. A proč? Masaryk to staví tak, jako by „to pravé“ mohlo být podnikáno teprve tehdy, když máme „po práci“, kdy máme práci „za sebou“ a už na ni nemusí myslet, protože se s ní nemusíme zatěžovat. Jenže to by bylo zásadně mylné chápání, a zejména v našem případě, když jde o – řekněme to tak také – „drobnou práci“ ve filosofii. Nechceme se tázat po žádné (a tedy ani drobné) práci, která filosofování předchází, ale k vlastnímu filosofování ani nemůže být počítána; jde nám o „drobnou“ sice práci, ale práci filosofickou. Pak bychom mohli per analogiím říci: vlastní filosofická práce je právě ta práce „drobná“, zatímco ty „velké“ filosofické činy by neměly být přeceňovány. Často se mluví o tom, že ten či onen myslitel měl skvělý „nápad“, ale takové nápady vůbec nejsou za „práci“ považovány (vždyť na myslitele jakoby samy „padají“); práce je to teprve, když vznikne „dílo“. Bohužel tento předsudek stále při posuzování filosofů platí, zatímco ve vědě, tedy při nejmenším v některých vědách, už byl překonán.

(Písek, 071206-2.)